



# HÅLOGALAND LAGMANNSRETT

## Å R S M E L D I N G 2 0 2 0



Mosjøen med Helgelandstrappa

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan

Hålogaland lagmannsrett er Nord-Norges ankeinstans og en av seks lagmannsretter i Norge. Lagdømmet omfatter fylkene Nordland og Troms og Finnmark – fra Bindal kommune i sør til Svalbard i nord og fra Sør-Varanger kommune i øst til Jan Mayen i vest. Samlet utgjør vårt geografiske område mer enn en tredjedel av fastlands Norge.

Vårt mål er å treffe riktige avgjørelser innen rimelig tid, som møtes med respekt og tillit hos partene i sakene, aktørene som opptrer for lagmannsretten og allmennheten. Domstolens ide- og verdigrunnlag – uavhengighet, rettssikkerhet og tillit – er styrende for virksomheten. At avgjørelser holder høy kvalitet, treffes innen rimelig tid og etter betryggende saksbehandling, er viktige elementer for å opprettholde den høye tilliten domstolene har i befolkningen. At vi viser åpenhet, er tilgjengelig og har evne til omstilling i takt med samfunnsutviklingen, skaper også tillit.

Lagmannsretten ledes av en førstelagmann, som sammen med lagmann og administrasjonssjef forestår den daglige drift. Domstolen har i tillegg 15 lagdommere, en jordskiftelagdommer, en utreder, en IKT-medarbeider og sju saksbehandlere. Alle har kontorsted i Tinghuset i Tromsø. Lagmannsretten har knyttet til seg noen ekstraordinære lagdommere, som er dommere som har gått av med pensjon, og som tilkalles til den enkelte sak.

Hålogaland lagmannsrett er ankeinstans for tingrettene i lagdømmet, og vi behandler både sivile saker og straffesaker, overskjønn, anke over avgjørelser fra jordskifterettene i lagdømmet og saker som er behandlet i Trygderetten, som er et forvaltningsorgan.

Lagmannsretten har sitt hovedsete i Tinghuset i Tromsø, men også faste rettssteder med egne lokaler i Mosjøen og i Bodø. De fleste saker fra Nordland behandles der, med mindre det av hensyn til befarings- eller andre særlige grunner er behov for å sette rett andre steder i fylket. Saker fra Troms og Finnmark behandles i hovedsak i Tromsø. Utenom Tromsø er det særlig i Harstad, Alta og Vadsø det settes rett. Vi ser frem til å få etablert et fast rettssted for lagmannsretten i tidligere Finnmark fylke i løpet av 2021. Lokal tilstedeværelse er viktig for lekfolks deltakelse som meddommere og for tilliten til domstolen.

I 2020 ble 71 % av rettssakene avviklet i Tinghuset i Tromsø, 29 % i resten av landsdelen. Dette er en sterkere sentralisering enn tidligere år, og skyldes i noen utstrekning redusert reisevirksomhet som følge av pandemien. Sakene berammes med grunnlag i samfunnsøkonomiske betraktninger som blant annet tar hensyn til hvor mange personer som må reise som følge av valg av rettssted. Reduserte bevilgninger, økte reisekostnader og behov for digitale verktøy under ankeforhandlingen har også betydning. Alle dommerne og flere av saksbehandlerne deltar i reisevirksomheten.

# 2020 – Et år med omstilling, digitalisering og pandemi

For lagmannsretten ble 2020 et år preget av omstilling på flere områder. Omstilling er krevende arbeid, men felles innsats og godt samarbeid fører oss fremover mot en mer moderne domstol for brukerne og allmennheten.

Prosjektet Digitale Domstoler, som gjennomføres av Domstoladministrasjonen sammen med domstolene, skal forenkle og forbedre rettsprosessen gjennom nye digitale arbeidsmåter, og lede frem til en papirløs prosess. Endringene krever ny kompetanse i domstolene, nye verktøy og evne og vilje til å endre våre arbeidsmåter, men innebærer også økt kvalitet og effektivitet, og er ressursbesparende. Lagmannsretten er langt fremme i dette arbeidet, og vi tar fortløpende i bruk nye digitale verktøy i vår interne saksbehandling, i rettsmøter og i kommunikasjon med aktørene i sakene.

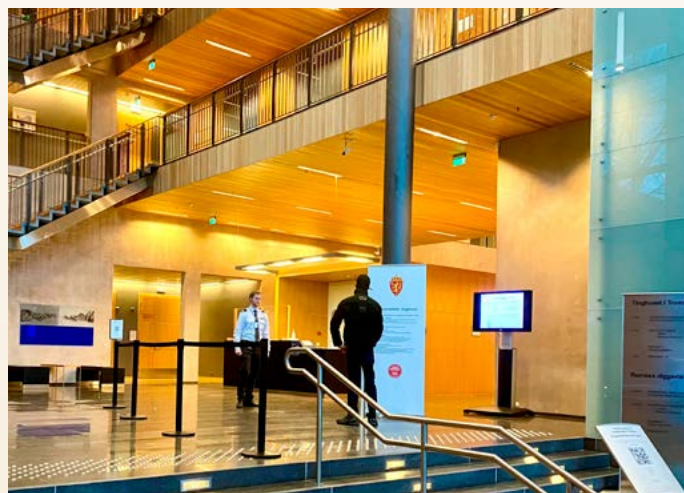
Pandemien har hatt stor innvirkning på saksavviklingen i 2020. Da smitteverntiltakene ble iverksatt 12. mars var vi inne i en periode med høy aktivitet, og mange ankeforhandlinger måtte utsettes på grunn av den usikre smittesituasjonen og lokale karanteneregler. Dette rammet dessverre flere barnevernssaker og alvorlige straffesaker. Hålogaland lagmannsrett måtte fra mars til mai utsette behandlingen av til sammen ni sivile saker og 15 straffesaker. Alle disse sakene ble imidlertid behandlet og ferdigstilt i løpet av sommeren og høsten 2020.

Pandemien medførte at bruken av digitale verktøy i domstolene virkelig skjøt fart, og innebar at vi – som samfunnskritisk virksomhet – kunne opprettholde driften tross strenge smitteverntiltak. I slutten av mars ble det vedtatt midlertidige regler om blant annet utvidet adgang til skriftlig behandling av enkelte sakstyper, gjennomføring av ankeforhandlinger ved fjernmøter og regler om alternative signaturløsninger. Vi anskaffet ytterligere digitalt utstyr, gjennomførte opplæring i bruken av dette og involverte aktører og meddommere i digital samhandling. I april ble en nasjonal veileder i smittevern ved fysiske rettsmøter i domstolene ferdigstilt i et samarbeid mellom Domstoladministrasjonen og Folkehelseinstituttet, og vi kunne møte aktører og parter til ankeforhandlinger i henhold til faglig funderte retningslinjer. Reiserestriksjoner medførte imidlertid at noen saker – som ikke fullt ut kunne behandles ved fjernmøte – fortsatt måtte utsettes. Siden juni 2020 har vi imidlertid gjennomført saker som berammet, ved bruk av midlertidige prosessregler og under gjeldende smitteverntiltak.

Lagmannsretten og Nord-Troms tingrett deltar fortsatt i prøveprosjektet «Opptak i retten» i regi av Domstoladministrasjonen. Det foretas lyd- og bildeopptak av forklaringer som gis for tingretten. Disse gjenbrukes ved avspilling under ankeforhandlingen for lagmannsretten i stedet for eller i tillegg til at vedkommende part eller vitne innkalles på nytt. Formålet med prosjektet er å skaffe til veie kvalifisert beslutningsgrunnlag for en fremtidig ordning med opptak og gjenbruk av forklaringer i domstolene. I 2020 erfarte vi at denne ordningen lettet gjennomføringen av ankeforhandlinger under ekstraordinære omstendigheter.

Alle ansatte i lagmannsretten har vist en formidabel evne og vilje til omstilling og innsats i hele 2020. Da pandemien rammet og vi brått måtte sette inn tiltak og etablere alternativer til tradisjonell saksavvikling, stilte alle opp og påtok seg nye og krevende arbeidsoppgaver. Tilfeldighetene gjorde at vi samtidig skulle gjennomføre endringer i lagmannsrettens ledergruppe, og at domstolens økono-

mioppgaver skulle overføres til en sentral enhet underlagt Domstoladministrasjonen. Vi er stolte over å ha manøvrert oss gjennom mange utfordrende oppgaver i året som gikk, og høstet gode erfaringer som vi kan bygge videre på.



Tinghuset i Tromsø

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan

## Sivile saker

Domstolene er samfunnets problemløsere i siste linje, men har også plikt til å forsøke å løse tvistene i minnelighet. Tvisteloven legger stor vekt på at tvister skal forsøkes forliket, og partene er ofte best tjent med løsninger som de selv har herredømme over. I 2020 mottok lagmannsretten 161 anker over sivile dommer. Det ble avsagt dom i 87 saker, 23 saker ble forliket og 54 saker ble nektet fremmet, trukket eller bortfalt av andre årsaker. Omfanget av den enkelte sak synes å være økende de siste årene.

Lagmannsretten arbeider med å få flere sivile saker til rettsmekling. Det ble i 2020 meklet i åtte saker, og inngått forlik i fem av disse. Økt fokus på rettsmekling før eller i planmøter, flere kurs og seminarer for dommere som mekler, og mekling som tema i dommermøter og i møter med advokater, er tiltak som ventes å ville gi effekt.

Hvis verdien av tvistegjenstanden er mindre enn 250 000 kroner, må partene søke lagmannsretten om samtykke til ankebehandling. For anker inngitt før 1. juli 2020 var beløpet 125 000 kroner. I 2020 mottok lagmannsretten 15 søknader om samtykke. Av disse ble det gitt samtykke til behandling av fire saker, ni ble nektet fremmet og en ble trukket. I saker med høyere verdi og i saker som gjelder ideelle interesser, kan anker nektes fremmet til ny realitetsbehandling dersom lagmannsretten enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre fram. Lagmannsretten nektet i 2020 å fremme 14 saker helt eller delvis på dette grunnlag.

For å få behandlet en barnevernssak for lagmannsretten må partene ha lagmannsrettens samtykke. Utgangspunktet er at disse sakene er endelig avgjort etter behandling både i fylkesnemnda og tingretten, og ny sak kan startes i nemnda etter ett år. Lagmannsretten mottok 24 anker i 2020. Samtykke til overprøving ble gitt i elleve saker. I tolv saker ble samtykke nektet.

Lagmannsretten har i 2020, som i 2019, hatt stort fokus på saker etter barnevernloven og henvist flere saker til ankebehandling enn tidligere år. Det har sammenheng med at rettstilstanden dels var uklar etter at Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) høsten 2018 dømte Norge for brudd på EMK artikkel 8 og senere har konstatert brudd i flere andre barnevernssaker mot Norge. I februar

2020 behandlet Høyesterett i storkammer fire ankesaker om barnevern med sikte på avklaring av rettstilstanden. Etter at avgjørelsene fra Høyesterett i storkammer kom, med avklaringer knyttet til blant annet samværsomfang, ble anken trukket i flere av sakene lagmannsretten skulle behandle, fordi partene kom til enighet.

I underkant av 30 % av det totale antallet anker vedrørte barn og foreldre. I tillegg til de 24 barnevernssakene gjaldt 21 av ankene tvist mellom foreldre om hvem av foreldrene barna skal bo fast hos, om samvær mv.

Lagmannsretten behandler mange saker vedrørende fast eiendom, kontraktsforhold/entrepriser/offentlig anskaffelse og erstatning. I tillegg behandles flere tvister i arbeidsforhold (oppsigelse/avskjed), arv og skifte, skatt, reindrift mv.

Tingrettene avholder skjønn for å fastsette erstatninger etter ekspropriasjon, odelstakster mv. Partene kan begjære overskjønn for lagmannsretten. Lagmannsretten fikk i 2020 inn seks begjæringer om overskjønn.

Lagmannsretten er ankeinstans for alle avgjørelser truffet etter jordskifteloven. Jordskiftelagdommeren deltar som en av tre lagdommere i saker som ankes fra jordskifterettene og i noen saker fra tingrettene som gjelder bruks- eller eiendomsrett til fast eiendom.

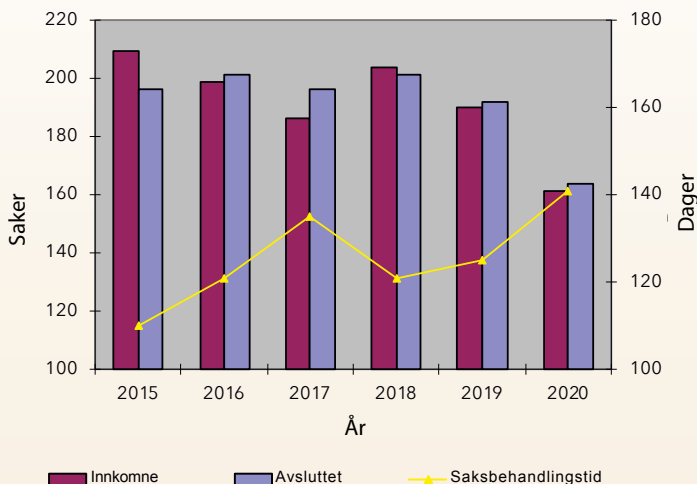
Lagmannsretten fikk i 2020 inn åtte stevninger i sak til overprøving av Trygderettens avgjørelser. Behandlingsformen er som for sivile ankesaker.

Hålogaland lagmannsrett hadde i 2020 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid for sivile anker over dom på 141 dager, som er noe høyere enn tidligere år. Økningen er beskjedent tatt i betraktning pandemien, og særlig dens betydning for saksavviklingen våren 2020.

Anke over tingrettenes kjennelser og beslutninger avgjøres vanligvis på grunnlag av skriftlig behandling av tre lagdommere. Det kom inn 170 slike anker i 2020. Saksbehandlingstiden var i gjennomsnitt 31 dager.

Lagmannsretten har i 2020 behandlet flere sivile saker som har reist særlige problemstillinger.

## Sivile ankesaker



## Børgefjell-hytta

Dom 14. desember 2020 (LH-2020-055580)

Saken gjaldt gyldigheten av Reindrifststyrets vedtak om tvangsmulkt og pålegg om riving av hytte i Børgefjell i Hattfjelldal kommune. Hytta var oppført rundt 1970, og eier av hytta som vedtaket var rettet mot var barnebarn av han som fikk hytta oppført. Lagmannsretten problematiserte, men konkluderte ikke på spørsmålet om lovhjemmelen var tilstrekkelig klar, da den uansett enstemmig konkluderte med at vedtaket var ugyldig. Hva gjaldt begrunnelsen, delte lagmannsretten seg. Flertallet kom til at han som i sin tid førte opp hytta riktignok var same og reineier av reindriftssameslekt, men fant det ikke sannsynliggjort at han drev med reindrift som hovednæring på tidspunktet hvor hytta ble ført opp, eller at han hadde reindriftsnæringsmessige behov for hytte på det aktuelle sted. Ettersom hytta ikke var ført opp med hjemmel i reindrifstloven, ga heller ikke reindrifstloven hjemmel for pålegg om riving eller ileggelse av tvangsmulkt. Mindretallet fant det sannsynliggjort at hytta var oppført med hjemmel i reindrifstretten, men kom til at Reindrifststyrets vedtak likevel var ugyldig da riving av hytta ville representere et uforholdsmessig inngrep i hytteeiers eiendom.

## Sak om svensk sameby

Dom 25. august 2020 (LH-2019-68920)

Hålogaland lagmannsrett behandlet i 2020 tvist mellom en svensk sameby og staten om gyldigheten av gjeldende regulering i medhold av grensereinbeite-loven av reinbeiter i et nærmere avgrenset område i indre Troms. Samebyen, som anser at den fastsatte regulering strider mot beiterettigheter, ervervet ved alders tids bruk, krevde dom for enerett til reindrift i det aktuelle området og erstatning. Staten ble frifunnet i lagmannsretten. Dommen er påanket, og anken er henvist til behandling i Høyesterett. De problemstillinger saken reiser, er aktuelle også utenfor det tvisteområdet denne saken gjelder. Saken har derfor stor prinsipiell og praktisk betydning.

## Sak om tilsidesettelse av tomtefesteavtale

Dom 11. november 2020 (LH-2020-78543)

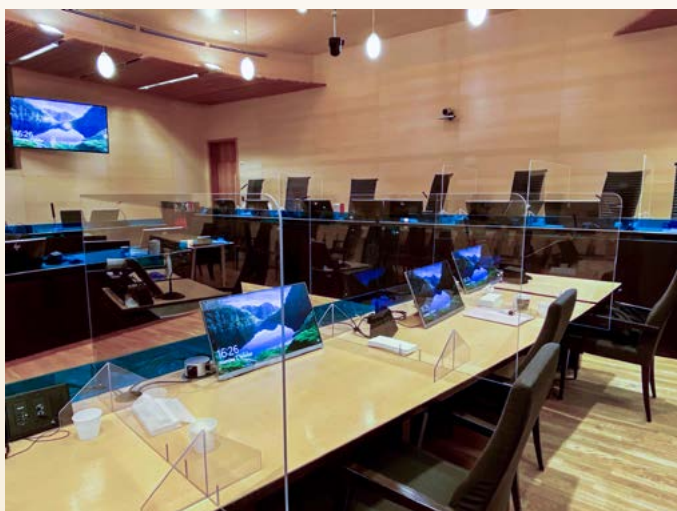
Saken gjaldt tilsidesettelse av en tomtefesteavtale inngått i 1953 mellom to mindreårige søstre og et andelslag (Samfunnshuset AL). Det ble oppført et samfunnshus på festetomten, og Fauske kommune ervervet på 70-tallet festeretten og samfunnshuset på tvangsauksjon. Lagmannsretten la til grunn at søstrene ikke fikk kunnskap om festeforholdet da de ble myndige. De fikk først kunnskap om festeavtalen rundt 2014-15. Verken andelslaget eller senere kommunen betalte festeavgift til søstrene. Lagmannsretten kom til at festeavtalen skulle settes til side i medhold av avtaleloven § 36.



Jordskiftesak i Kvænangen

Foto: Liv Nergaard

Dette innebærer at kommunen har plikt til å rydde festetomten – dvs. fjerne samfunnshuset – og stille tomten til grunneiernes disposisjon. Kommunen ble frifunnet for krav om erstatning. Avgjørelsen er anket til Høyesterett.



Digital rettssal i Tromsø

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan

## Straffesaker

Både de domfelte og påtalemyndigheten kan anke til lagmannsretten over straffedommer avsagt av tingretten. Anken kan rette seg mot bevisbedømmelsen (skyldspørsmålet), lovanvendelsen, saksbehandlingen og/eller straffutmålingen. Den som er fornærmet ved en straffbar handling kan ikke selv anke straffesaken dersom han eller hun er misfornøyd med tingrettens dom. Fornærmede kan imidlertid anke særskilt over erstatningskrav som er behandlet i tingretten.

I 2020 fikk lagmannsretten inn 299 anker over dommer i straffesaker. Saker om alvorlige straffbare forhold, f.eks. drap, sedelighetsforbrytelse, grov narkotikaforbrytelse med flere tiltalte og forbrytelser med internasjonal forankring, har vært arbeidskrevende.

Anker i straffesaker kan nektes fremmet til ankeforhandling dersom retten enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. Noen av de alvorligste straffesakene reiser retts- og bevisspørsmål av en slik karakter at det ikke vil være forsvarlig å nekte en anke fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling, men som utgangspunkt kan også de alvorligste sakene nektes fremmet dersom prøvingen er forsvarlig.

Dersom tingrettens dom gjelder en eller flere handlinger hvor påtalemyndigheten ikke har påstått og tingretten heller ikke har idømt annen reaksjon enn bot, inndragning og/eller tap av førerrett, kan anke bare fremmes for lagmannsretten dersom det foreligger særlige grunner til det. En beslutning om å nekte å fremme en anke, eventuelt å gi samtykke til ankeforhandling, behandles skriftlig av tre dommere.

I 2020 ble til sammen 32 % av ankene i straffesaker henvist til ankeforhandling. Av straffesakene med mer enn seks års strafferamme ble 66 % av ankene henvist til behandling, mens 24 % av øvrige saker ble henvist. I tillegg kommer at lagmannsretten etter den skriftlige behandlingen av tre dommere i visse tilfeller kan avgjøre saken direkte i stedet for å henvise anken til ankeforhandling. I 2020 ble 10 % av ankene avgjort på slik måte i stedet for å bli henvist til ankeforhandling. Totalt – av alle straffesaksankene som kom inn til lagmannsretten i 2020 – ble altså 42 % enten henvist

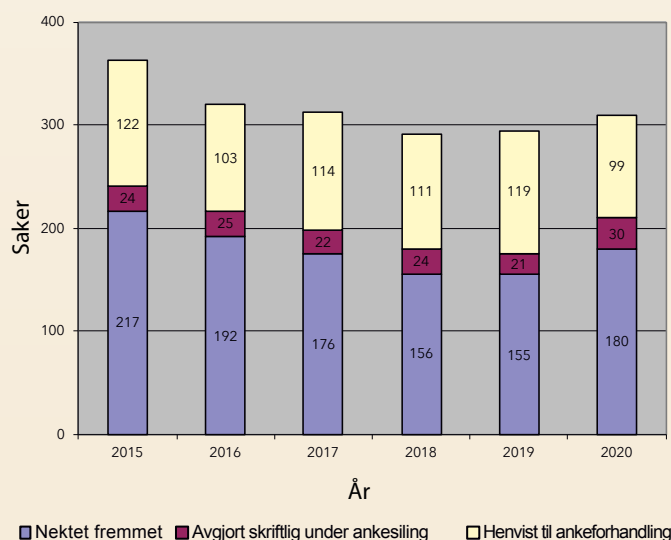
eller avgjort på annen måte enn ved nektelse.

I 2020 behandlet lagmannsretten til sammen 99 straffesaker i ankeforhandling. Av disse gjaldt 45 saker med strafferamme over seks år. I 34 av sakene behandlet lagmannsretten bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

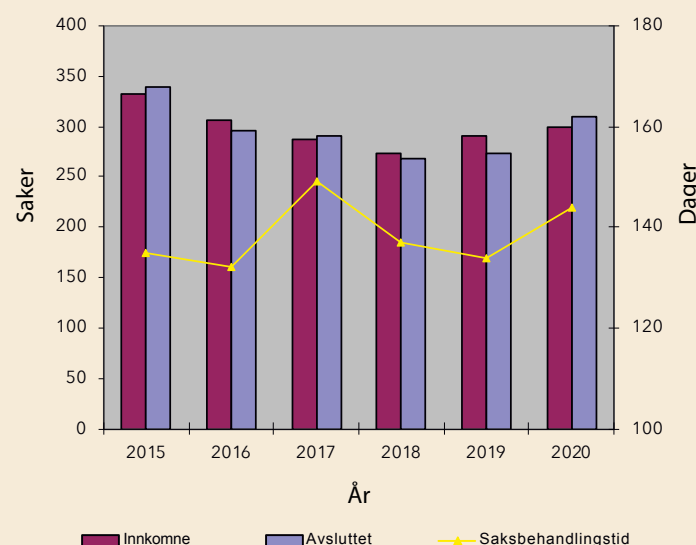
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for straffesaker behandlet i ankeforhandling var 144 dager i 2020.

Lagmannsretten behandler også partenes anker over kjennelser og beslutninger fra tingretten, blant annet avgjørelser om førerkortbeslag, varetektsfengslinger og besøksforbud. I 2020 behandlet lagmannsretten 185 slike saker, hvorav 95 gjaldt varetektsfengsling.

### Straffesaker behandlet – og andel henvist til ankeforhandling



### Straffesaker



Lagmannsretten har i 2020 behandlet flere straffesaker som har reist særlige strafferettslige problemstillinger.

### **Sak om grov narkotikaovertrødelse med meget betydelig mengde**

Dom 16. oktober 2020 (LH-2020-2995)

Saken gjaldt tiltale mot seks menn for – som ledd i aktivitetene til en organisert gruppe – ulovlig å ha innført, oppbevart, ervervet eller overdratt en betydelig mengde amfetamin, eller å ha medvirket til det. Saken hadde sitt utspring i beslag av 65,27 kg amfetamin på et hotellrom i Tromsø i oktober 2017. Ankeforhandlingen ble påbegynt i mars 2020, men måtte utsettes etter en uke pga. utbruddet av covid-19 pandemien. Ny, fullstendig ankeforhandling ble deretter gjennomført over fem uker i august/september 2020. Lagmannsretten fant det bevist at det var innført til sammen 87 kg amfetamin fra Tyskland til Tromsø ved to anledninger i 2017, og at de tiltalte i varierende grad hadde hatt befatning med narkotikapartiene, eller medvirket til dette. Fem av de tiltalte ble dømt for grov narkotikaforbrytelse med betydelig kvantum, mens den siste ble dømt for grov narkotikaforbrytelse. Alle ble dømt for organisert kriminell virksomhet. Straffene varierte fra fengsel i 2 år til fengsel i 10 år og 6 måneder. Saken reiste blant annet spørsmål om hvilken betydning amfetaminets styrkegrad og tilståelse og bidrag til oppklaring skulle ha for straffutmålingen. Det ble også idømt inndragning med opptil 1,8 millioner kroner. Samtlige tiltalte har anket til Høyesterett.

### **Sak om uaktsomt drap og promillekjøring med snøskuter**

Dom 19. juni 2020 (LH-2019-164379)

En mann var i tingretten domfelt for uaktsomt drap, uaktsom kjøring, promillekjøring, å ha drukket alkohol etter en dødsulykke, og for voldslovbrudd og ordensforstyrrelse. Han anket dommen hva gjaldt uaktsomt drap og uaktsom kjøring. Under kjøring med snøskuter om natten og med dårlig sikt hadde han kjørt på to personer som befant seg ved skuterløypa. De to personene var bekjente av tiltalte, og han og en kamerat var på veg for å hente dem til sin hytte. Den ene personen døde på stedet av skadene. Lagmannsretten domfelte tiltalte for uaktsomt drap og uaktsom kjøring. Lagmannsretten fant det bevist at mannen i tillegg til ruspåvirkning hadde kjørt for fort etter forholdene slik at han ikke greide å stoppe da han oppdaget personene ved løypa. Straffen ble satt til fengsel i ti måneder, som en fellesstraff med de forholdene som var endelig avgjort i tingretten. Tiltalte ble frifunnet for oppreisningskravene fordi lagmannsretten fant at han ikke hadde opptrådt grovt uaktsomt. Tiltaltes anke over straffutmålingen ble ikke tillatt fremmet i Høyesterett (HR-2020-1656-U). Etterlatte og vitnet anket over frifinnelsen for oppreisningserstatning. Heller ikke denne anken ble tillatt fremmet av Høyesterett (HR-2020-1973-U).

### **Sak om drap med kniv**

Dom 21. desember 2020 (LH-2020-124331)

En mann var i tingretten domfelt for drap og overtrødelse av legegiddeloven (narkotika) til fengsel i ni år og sju måneder. Lagmannsretten behandlet hans anke over domfellelsen for drap. Det var enighet om at fornærmede døde etter å ha blitt stukket under armhulen med en kniv tiltalte hadde i hånden, men tiltalte mente at fornærmede hadde påført seg selv skaden ved å løfte tiltalte opp og mot seg under en krangel dem imellom hjemme hos tiltalte. Da fornærmede falt sammen hadde tiltalte ringt AMK og satt i gang med førstehjelp. Lagmannsrettens flertall fant det bevist at knivstikkingen var en villet aktiv handling. Flertallet fant det imidlertid ikke bevist at tiltalte i gjerningsøyeblikket hadde hatt forsett om at fornærmede ville dø av knivstikket. Han kunne da ikke domfelles for drap, men ble domfelt for forsettlig kroppsskade med dødsfølge. Straffen ble fastsatt til fengsel i sju år, og han ble videre dømt til

å betale oppreisningserstatning til avdøde to barn og foreldre. En meddommer stemte for frifinnelse, en annen meddommer stemte for å domfelle for drap. Domfelte har anket til Høyesterett over straffutmålingen.

## **Kompetansearbeid**

Kvaliteten på lagmannsrettens arbeid er avhengig av felles innsats fra dyktige ansatte. Dommere fra lagmannsretten har i 2020 deltatt i internasjonalt dommerarbeid, lovutvalg, Domstolkommisjonen, Domstoladministrasjonens og Dommerforeningens styre, Innstillingsrådet for dommere, Tilsynsutvalget for dommere og på kurs og seminarer, som deltakere eller forelesere. Særlig kan nevnes at lagdommer Nils Asbjørn Engstad er mangeårig medlem og tidligere president for Europarådets rådgivende dommerkomité, leder av Utmarkdomstolen for Finnmark og medlem av Domstolkommisjonen. Lagdommer Vidar Stensland er ved siden av sitt arbeid i lagmannsretten dommer i konstitusjonsdomstolen knyttet til krigsforbryterdomstolen for Kosovo i Haag.

Hvert fjerde år har dommerne en måned studiepermisjon. I 2020 avviklet tre av våre dommere studiepermisjon. Studiepermisjonen benyttes dels til personlig oppdatering og dels til produksjon av artikler mv. som kommer alle domstolene til nytte. Saksbehandlere og utreder deltar på ulike fagkurs og samlinger. Lagmannsretten har egen IKT-medarbeider som har ansvaret for de digitale verktøy, for opplæring og bistand til saksbehandlere og dommere og for veiledning og tilrettelegging for aktører og publikum.



Lagmannsretten på Kjerringøy

Foto: Henriette Nazarian

Høsten 2020 gjennomførte lagmannsretten internseminar på Kjerringøy i Nordland. For uten interne spørsmål som var til drøftelse, fikk lagmannsretten en presentasjon fra Kriminalomsorgen i Nordland, særlig om bruk av narkotikaprogram med domstolskontroll. Vi hadde et meget godt faglig og sosialt utbytte av reisen.

Lagmannsrettens internutvikling skjer først og fremst gjennom arbeidet med sakene. For å kunne dra nytte av de gevinster som ligger i den digitale utviklingen er praktisering ved bruk av digitale verktøy særlig viktig. Lagmannsrettens rettssaler er i dag blant Norges mest moderne. Som hovedregel foregår kommunikasjon med profesjonelle aktører og presentasjon av beviser i saker digitalt. Fjernmøteteknologi brukes i stor utstrekning for særlig vitner og tolker der det er lang reisevei eller hvis antall møtende må reduseres. Erfaringer fra koronapandemien danner grunnlag for fremtidige, nasjonale endringer i bruk av digitale løsninger.

# Samarbeid med andre aktører

Lagmannsretten er avhengig av samarbeid med mange aktører.

Meddommere som påtar seg det krevende samfunnsoppdraget det er å delta i avgjørelse av rettsaker, er helt sentrale i norsk rettspleie. 506 meddommere er fra januar 2021 valgt for å delta i ankeforhandlinger i straffesaker i Hålogaland lagmannsrett. Meddommere og fagkyndige meddommere deltar også i enkelte ankeforhandlinger i sivile ankesaker, blant annet i saker etter barnevernloven.

I flere rettsaker er det behov for at godt kvalifiserte sakkyndige medvirker til sakens opplysning. I 2020 ble det brukt til sammen 49 rettsoppnevnte sakkyndige, hovedsakelig i straffesaker, barnevernssaker og foreldretvistsaker. Det ble brukt 22 fagkyndige meddommere, de fleste i barnevernssaker og saker om tvunget psykisk helsevern, og seks arbeidslivskyndige meddommere i arbeidsrettsaker.

I mange rettsaker er det behov for tolk. Høy kvalitet på tolkingen styrker rettssikkerheten til de involverte som ikke forstår eller kan gjøre seg forstått på norsk. Tolken må være godt kvalifisert og tolkeutstyret i rettsalene må være funksjonelt og ha god kapasitet. Lagmannsretten har i flere år hatt fokus på gode arbeidsforhold for tolking. I 2020 har vi prioritert å oppgradere lydanlegget i rettsalene våre i Tinghuset i Tromsø, og etablert et ekstra tolkerom med moderne teknisk utstyr. I 2020 ble det brukt 52 tolker i 32 ankeforhandlinger. Det ble tolket på 16 språk. Engelsk, polsk og thai var språkene som ble brukt i flest saker.

Lagmannsretten er en del av forvaltningsområdet for samisk språk. I forvaltningsområdet er samisk og norsk likestilte språk og enhver har utvidet rett til bruk av samisk i rettsvesenet. Det er tre samiske språk i Norge (nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk). Det er generelt få samisktalende tolker registrert på tolkeportalen, og foreløpig er det kun tolker med kompetanse i nordsamisk. I 2020 ble det, i to saker for lagmannsretten, brukt tre tolker som tolket nordsamisk.

Lagmannsretten har et godt samarbeid med advokatforeningene og statsadvokatembetene i lagdømmet. Lagmannsretten og påtalemyndigheten møtes jevnlig for å gjennomgå rutinene for gjennomføring av berammelser, saksforberedelse og ankeforhandling. Noen ganger deltar også faste forsvarere på møtene.

Lagmannsretten har jevnlig møter med sorenskriverne i lagdømmet om kvalitet i saksforberedelsen før oversendelse av ankesaker.

I forbindelse med sammenslåing av tingretter er det aktuelt å gjennomføre møter også i 2021. I desember 2020 ga Stortinget sin tilslutning til regjeringens forslag om å redusere antallet tingretter fra dagens 60 til 23 og antall jordskifteretter fra dagens 34 til 19. I vårt lagdømme innebærer endringen at 14 tingretter, fra mai 2021, reduseres til seks. Alle dagens rettssteder skal imidlertid bestå og være fast bemannet. Hensikten med endringene er å styrke fagmiljøene i domstolene og gi bedre ressursutnytting. Lagmannsretten er enig i at strukturendringer i første instans er et godt tiltak for å styrke rettssikkerheten og sikre en større likhet mellom tingrettene, særlig i Nord-Norge der vi har mange små domstoler.

## Åpenhet og tilgjengelighet

Service og samhandling er satsingsområder i domstolene. Lagmannsretten tar flere ganger i året imot skoleklasser og studenter som ønsker å besøke domstolene og følge ankeforhandlinger. Vi tar også imot andre besøksgrupper og kolleger fra andre land som ønsker å besøke domstolen og Tinghuset i Tromsø. I 2020 hadde vi i liten grad anledning til å tilby slike besøk, men vi tilrettela for at de som av ulike grunner var interessert i å følge ankeforhandlinger kunne gjøre det via videokonferanse.

Pressen spiller en viktig rolle ved kontroll med og formidling av domstolenes gjennomføring av sakene som behandles. Lagmannsretten forsøker å legge til rette for gjennomføring av pressens oppdrag, og praktiserer meroffentlighet i den grad det lar seg gjøre ut fra de kryssende hensyn i den enkelte sak. I 2020 ble flere ankeforhandlinger direkteoverført til eget presserom, hvor det var mulig å holde god avstand mellom journalistene, og mange fulgte også forhandlinger via videokonferanse.

Lagmannsretten har egen hjemmeside på internett og egen facebook-profil, hvor det legges ut nyheter fra lagmannsretten og artikler og annet som berører domstolene.

Lagmannsretten og juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø samarbeider ved at noen dommere underviser, veileder og har sensor. Høsten 2020 var en professor fra UIT konstituert som dommer i lagmannsretten. Hver høst tar vi også imot to juss-studenter, som hospiterer hos oss i fire uker. Vi er glade for at vi fikk gjennomført dette i november 2020.



Kjerringøy Handelssted

Foto: Bjørnar Eirik Stokkan